

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1405056/1

ב"ה

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מימון נהרי

המבקש: ת"ז (ע"י ב"כ עו"ד יוסף חי גביזון)
נגד
המשיבה: ת"ז (ע"י ב"כ עו"ד לביא נעים)

הנדון: מזונות ילדים

הדין מתייחס רק לנושא העקרוני של האם לקבל את בקשת רשות הערעור. לא רשום לנו על איזה בית דין מדובר באזורי, אין מידע על מספר הילדים, הגיל והכנסות ההורים. הדין כאן עקרוני נטו.

החלטה

הובאה לעיוני בקשת רשות ערעור של האב שלפיה תינתן הרשות לערער על החלטת בית הדין הרבני האזורי ירושלים בדיין יחיד ושוב, הרבני הגדול לא רשם לנו את ההרכב ומספר התיק. לא ראוי. שקבעה כי הסמכות לדון בתביעת המשיבה נגדו לעניין מזונות הקטינים, ילדיהם המשותפים, נתונה לבית הדין. הדין המוכר לגבי סמכות בתי הדין הרבניים לפסוק מזונות ילדים ללא הסכמת שני הורי הילד. אני מזכיר שממתינים לאפריל לראות אם למישהו מהמשיבים או הייעוץ המשפטי של רבני יהיה מה להוסיף בתיק, ולאחר מכן כנראה יהיה פסק דין.

לאחר העיון בבקשה, בתשובה לה ובתגובת המבקש לתשובה זו (ויוער כי בתגובתו לתשובת המשיבה לבקשה המבקש "רוחם את העגלה לפני הסוסים" ומבקש כבר עתה גם ייפסק הדין בערעור בהתאם לעמדתו שלו) אני קובע כי יש מקום לשמיעת הערעור אך יש להתנות את שמיעתו בהפקדת ערובה ראויה להוצאות המשפט, וכפי שיבואר להלן. האם הדין מנסה להרתיע את האב? נראה שכן. גם הסכום שנקבע (15,000) לטעמי גבוה מהמקובל.

בית הדין קמא תמך את החלטתו בפסק דין קודם של בית דין זה (בתיק 1250217/3, הדיינים הרב איגרא, הרב זמיר והרב לוז, פורסם) שנימוקיו המפורטים מאוד מתאימים לכאורה גם לעניין שלפנינו.

המבקש מצידו מבקש לערער על החלטה זו כשהוא טוען כי לא כל נימוקיו של בית דין זה, באותו פסק דין, נוגעים גם לעניין שלפנינו, אלא שלכאורה דומה כי אף הוא מודה כי חלק אחר שלהם אכן כן נוגע לעניין זה, ובזהירות ייאמר כי לכאורה חלק זה הוא החלק העיקרי, ולפיכך לו הייתה טענת המבקש מסתכמת בהבחנה בין המקרים היה מן הדין שלא להרשות את הערעור בגינה (אם כי לאחר פסיקת המזונות עצמה יכול היה הוא לערער עליה בזכות ולהעלות גם טיעוני סמכות ובכללם טיעון זה). השאלה החשובה היא זו: נניח והאב לא מערער לגדול. והעליון מקבל באפריל את הבג"צים וקובע שלרבני, באין הסכמה של שני ההורים, אין סמכות לדון במזונות ילדים. האם האב 'בפנים'? האם האב שלא ערער לגדול ייחנה מפירות החלטה הצפויה (טפו טפו...) של העליון? לא יודע לענות, אם הייתי צריך להמר הייתי כותב שלא, אך כנראה שלא במקרה זה שווה כלכלית להגיש את הערעור גם אם יפסיד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ויחטוף הוצאות על מנת לעבור בהמשך הדרך למשפחה. השאלה עכשיו היא האם יספיק גם לקבל פסק דין בגדול וגם להגיש בג"ץ לעליון לפני מתן פסק הדין שם, והאם זה בכלל משנה?

המבקש טוען גם נגד פסק דינו האמור של בית דין זה עצמו, אלא שאף מכוח טיעונו זה קשה להצדיק את מתן רשות הערעור, שהלוא פסק הדין האמור שריר וקיים אף אם המבקש חולק עליו. ואף אם ייאמר – וניתן להיאמר – כי יכול היה בית הדין קמא שלא לפסוק בהתאם לו (שכן במערכת בתי הדין הרבניים לא שורר עיקרון התקדים המחייב זה אומר שהחלטת הגדול לא מחייבת את בתי הדין האזוריים) וכי ייתכן גם שמוטב אחר של בית דין זה שידון בערעור המבוקש יסבור אחרת משסבר המוטב שנתן את פסק הדין האמור – הלוא כדי להצדיק ערעור צריך המערער לשכנע את בית הדין הגדול כי טעה בית דין קמא בהלכה, ושאלת הסמכות אינה שאלה הלכתית ביסודה, או כי טעה בעובדות או בשיקול הדעת, כשלגבי שני אלה צריכה זו להיות 'טעות הנראית לעין', והסיכוי כי ייקבע מוטב מסוים בבית דין זה כי פסיקה שעיקרה הוא הישענות על פסיקה של מותר אחר של בית דין זה היא בגדר 'טעות הנראית לעין' – נראה הוא לכאורה סיכוי דל מכדי להצדיק את מתן הרשות. הדין צודק מבחינתו, לאב יש כנראה שיקולים אחרים כפי שהסברתי לעיל.

טענה נוספת טוען המבקש, טענה העומדת בזיקה לטענתו הקודמת אך אינה זהה לה, כי השאלה המרכזית שבעניינינו, החוזות עניין זה עם עניינו של פסק הדין האמור תלויה ועומדת עתה כבג"ץ בנוגע לכמה הליכים, כי הורה בג"ץ למשיבים (שבכללם בית הדין הרבני האזורי ובית הדין הרבני הגדול) להשיב וליתן טעם מדוע לא תבטל פסיקת בית הדין, וכי בהליך מסוים שבו היא תלויה אף הורה בג"ץ לבית הדין להימנע מלהמשיך ולדון בתביעת המזונות עד להכרעתו. יפה העו"ד של האב מעודכן בחומר.

גם טענה זו אינה טענה שמצד עצמה ראוי להתיר בגינה את הערעור. כשם שאין הגשת ערעור מבטלת את פסק הדין או מחייבת לראותו כבטל או כספק בטל כל עוד לא יידחה הערעור, כך – וביתר תוקף בהינתן שסמכות בג"ץ להתערב בפסקי הדין של בית הדין הרבני מוגבלת היא יותר משמוגבלת הסמכות של ערכאת ערעור בכלל מלהתערב בפסקי ערכאה קמא – הגשת עתירה נגד פסק דינו של בית הדין אינה מבטלת אותו או מעמידה אותו בחזקת פסק דין העומד להתבטל כל עוד לא יחליט בג"ץ לדחות את העתירה. או לקבלה... לפחות הדין כאן מסכים לקבל את עמדת בג"ץ....

ההוראה להגבי "מדוע לא תבוטל ההחלטה" גם היא אינה משנה את התמונה לעניין זה, שכן מדובר כידוע בנוסח שבשגרה שאין בו כדי לרמז כביכול ההנחה הלכאורית היא שדין העתירה להתקבל. וכל זאת אף אם נניח שבעתירות, שאינן לפנינו, לא הובאו, וממילא הובאו בחשבון גם בהחלטה, גם טענות הנוגעות לגופם של מקרים ואינן נוגעות לעניין שלפנינו, בנוסף לטענות העקרוניות המשותפות להן ולעניינינו.

אשר להוראה לחדול מלדון בהליך מסוים עד להכרעת בג"ץ בעתירה – זו הלוא לא רק צו ביניים גרידא, ולא רק הוראתה של שופטת אחת היא, שלא בהכרח שהייתה ניתנת לו הייתה ההחלטה בעניין נופלת בחלקו של שופט אחר באותו מוטב או במוטב אחר של בג"ץ, אלא גם הוראה שאפשר שניתנה בנסיבותיו של הליך מסוים, בזיקה לטענות הספציפיות לגבי סמכות בית הדין בו, בזיקה להיקף הנזק העשוי להיגרם מן הדיון אם תתקבל העתירה לעומת הקף הנזק לצד האחר אם יופסק הדיון עד להכרעה בעתירה (מאזן הנוחות) – מה שתלוי הן בנסיבות התיק הן בשלב שבו מצוי הדיון בבית הדין והן בשלב שבו מצויה העתירה ובפרק הזמן שצפוי הדיון להתעכב בגין צו זה. אין הוראה זו מלמדת בהכרח כי סופה של העתירה להתקבל (אפילו לדעת שופטת זו, ומה גם שדעתה לא בהכרח תהיה דעת הרוב בפסק הדין), סיכויי העתירה (בעיני השופטת) הם מן הסתם חלק משיקוליה במתן הצו האמור (במסגרת מאזן הנוחות), אך לא בהכרח כל או עיקר השיקולים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולמעלה מן הצורך אציין כי הצו כשלעצמו ודאי אינו סיבה לבטל את החלטת בית דין קמא שבנדוננו, לעניין סמכותו, שהלוא הוראה לעכב הליך עד להכרעה (בעתירה בבג"ץ) לעניין הסמכות שונה מהותית מהסעד המבוקש מעימנו שהוא קביעה בדבר העדר סמכות. מה הכוונה?

לא למותר להעיר גם זאת:

המבקש, בתשובתו לתגובת המשיבה, ביקש להסתייע גם מהחלטה של בית הדין הרבני האזורי תל אביב, בהליך אחר, שבה לדבריו הפנה בית הדין תיק מזונות לביהמ"ש "בהעדר סמכותו של בית הדין". אך לא זו בלבד שהחלטה זו אינה מחייבת בתי דין אחרים אלא שאף בה לא נאמרו הדברים שמייחס המבקש לבית הדין. בית הדין בתל אביב לא קבע שאין לו סמכות אלא כי "לעת הזאת", לדעתו, "לא ראוי" שידון בעניין, כל עוד תלויות עתירות כאמור בבג"ץ.

על החלטה זו של בית הדין בתל אביב לא הוגש ערעור, ככל הידוע, וודאי אין הוא תלוי ועומד לפניי. משכך לא אקבע מסמרות לגביה, אולם בזהירות אעיר כי לא ברור בעיניי מעמדו המשפטי של הנימוק "לא ראוי"; לא ברורה היכולת להשתחרר מן הסמכות (ככל שבית הדין עצמו סבור שיש לו כזו) והזכות לדון שהיא גם חובה לדון בשל נימוק זה; ולא כל שכן שלא ברור מדוע בשל "לא ראוי לעת הזאת" מצא בית הדין לנכון להורות לתובעת דהתם להפנות את תביעתה לערכאה אחרת, שעה שאף לפי סברתו שלו רשאית היא לבחור בהמתנה עד להכרעה בעתירות התלויות ועומדות בבג"ץ, תוך שמירת סמכות בית הדין (ככל שלא תישמט עקב אותן עתירות) ושמירת זכותה לבחור להתדיין לפניו.

אמירה כזו יכולה הייתה, לטעמי, להיאמר לכל היותר כ"עצה" לתובעת כי מוטב לה להתדיין מייד ובערכאה שאם תסכים להתדיין לפניה (ומאחר שהנתבע היה מעוניין בכך גם הוא) ודאי שלא תתבטל החלטה בשל טענות סמכות ולא להמתין עד להתבהרות התמונה. כך או כך "לא ראוי" זה שלדעת בית הדין בתל אביב ודאי אינו מחייב בית דין אחר וודאי אינו יכול להקים טענה כי בית דין אחר שלא גרס כך טעה בהלכה או טעה "טעות הנראית לעין" בשיקול הדעת, כפי שיש להראות בערעור.

מה שוודאי "לא ראוי" הוא הצגת המבקש דנן את דברי בית הדין שלא כפי שהם, כאמור לעיל.

נמצא אפוא כי כל אחד מטיעוני המבקש כשלעצמו אינו טיעון שבגיניו הייתי נותן את רשות הערעור. אך עם זאת בהצטרף כולם יחד, ובהינתן כי בדרך כלל יש הצדקה לתת רשות ערעור בשאלה של סמכות ולא לדחות את הבקשה ולקבוע כי המבקש יוכל להעלות את טענותיו רק לעת פסק דין סופי – וזאת כדי להימנע ממצב שבו מתקיים הליך שמטבעו עולה לצדדים בדמים (ולעיתים תרתי משמע) ואף מכלה זמן שיפוטי יקר, ולבסוף מתברר למפרע כי הליך עקר היה בשל קיומו בחוסר סמכות – סבורני כי יש לתת את הרשות, ובלבד שיישמר האיזון ותישמרנה זכויותיה של המשיבה, לרבות הזכות שלא להיגרר להליכי סרק ושלא לשאת בעלויות של הליכי ערעור אם יידחה הערעור לבסוף, וזאת בדרך של הפקדת ערובה ראויה להוצאות המשפט וזאת בהתאם לתקנה קל"ד שבתקנות הדין.

לאחר העיון בחומר שבתיק ושיקול דעת מחליט בית הדין:

על האב להפקיד בקופת בית הדין ערבות בסך 15,000 ₪ עד ליום 29.02.2023.

המבקש ישלים אפוא את הליכי הגשת הערעור בפתיחת תיק ערעור (להבדיל מתיק זה של בקשת רשות הערעור), הגשת כתב הערעור אליו ותשלום אגרה כדין בתוך ארבעה עשר יום, ובהתאם לתקנות הדין.

את הערובה להוצאות המשפט רשאי המבקש להפקיד בתוך שלושים יום (שבכללם ארבעה עשר הימים הנ"ל). אם לא תופקד ערובה במועד – יימחק הערעור וייסגר התיק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם השלמת האמור תוכל המשיבה להגיב לגופו של ערעור, אם תבקש להגיב מעבר לשכתבה כבר בתגובתה לבקשת הרשות, בתוך חמישה עשר יום (שיימנו, ככל שהפקדת הערובה תיעשה לא מייד עם הגשת הערעור, מעת ההפקדה ולא מעת ההגשה, שכן אין צידוק לחייב בתגובה כל עוד לא הופקדה הערובה). לאחר קבלת התגובה יקבע בית הדין מועד לדיון בערעור.

החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום ז' בשבט התשפ"ג (29/01/2023).

הרב מימון נהרי

העתק מתאים למקור

בנימין שונם, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב מימון נהרי בתאריך 29/01/2023 18:01